Дзвоник

№189

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 16 рік видання, січень, 2023 рік

Дзвоник (Clopoțel)
№ 189, 2023 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501–2630
ISSN–L 2501–2630

Над Дзвоником працювали:
Головний редактор: **Людмила Дорош**
Редактор: **Ольга Сенишин**
Редколегія: **Міхаєла Гербіл, Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста**

Адреса редакції:
м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021–222–07–29; 021–222–07–37;
телефони/факси: 021–222–07–37

***Електронна адреса редакції*:**
clopotel@uur.ro

Друкарня:
«RCR Print»,
Бухарест, Румунія

Adresa redacţiei:
str. Radu Popescu 15, sect. 1
Bucureşti, România.

Дзвоник пропонує:

* **казки й оповідання**
* **вірші, загадки**
* **пісеньки**
* **сторінки-розмальовки**
* **вироби своїми руками**
* **дидактичну сторінку**
* **дитячу енциклопедію**
* **переклади румунських класиків**
* **сторінку народознавства**
* **рубрику «Славетні українці»**
* **рубрику «Вивчаємо англійську»**

Дзвоник завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Тетяна СТРОКАЧ

МАЛАНКИ ТА ВАСИЛЯ

Щедрий вечір і багатий!
Знов в родинах гарне свято!
І кутю, й узвар готують,
Страв чудових не шкодують!
Шинка, холодець, ковбаси,
Пиріжки, і риба, й м'ясо...
Всі щедрівників чекають,
Що до хати завітають.

Ось іде ватага гарна!
З ними – «дівчинка» Маланка,
Яка в хаті прибере,
І козу в дім приведе!
Тут і чортик, і цигани,
І ведмідь гра в барабани!
Розвеселять всю родину!
Сміх і жарти без упину!
Гарно людям пощедрують,
Господарів повіншують!

В вечір щедрий і багатий
Ждуть сватів наші дівчата.
Незаміжніх не спинити –
Будуть знову ворожити...

А на ранок, на Василя,
Хлопці вже ідуть в подвір'я!
Житом щедро посівають,
Пшеницею посипають,
Вам здоров'ячка бажають,
Всіх гараздів і врожаю!
Посівальникам хорошим
Не шкодуйте, дайте грошей!
Будете весь рік багаті,
Коли впустите їх в хату!

Анатолій КАЧАН

Зима щедрує по дворах

Кує в годиннику зозуля,
Що день подовшав недарма:
На весну Сонце повернуло,
Хоча за вікнами зима.

Знов над хатами біля гаю,
Над володіннями зими
Стоять і небо підпирають
Стовпами сизими дими.

На склі – узори, сріблом шиті,
За склом, у мене на виду
Цвітуть холодним білим цвітом
Дерева в нашому саду.

В ці дні у селищі за гаєм
Зима щедрує по дворах,
Лапатим снігом посіває,
Крупою трусить у садах.

«Вітаю Вас і всю родину, –
Щедрує Баба снігова, –
Із прибуттям на Україну
Нового року і Різдва!
Нехай ці гості і це свято
Не обминуть і Вашу хату!..»

Віктор КОЧЕВСЬКИЙ

По заметах

Після вранішньої хвижі
Морозець в обличчя дише,
Лижі лісом аж летять!
І листки дубка-нестрими
Мишенятами рудими
По заметах шарудять.

Лиш один лісничий знає,
Чом я сніжний вир збиваю,
Між густе гілля біжу…
Для заблуканого лося,
Щоб ситніш йому жилося,
Віхтик сіна прив'яжу.

Ліна КОСТЕНКО

Баба Віхола

Баба Віхола, сива Віхола
на метільній мітлі приїхала.
В двері стукала, селом вешталась:
– Люди добрії, дайте решето!
Ой просію ж я біле борошно,
бо в полях іще дуже порожньо.
Сині пальчики – мерзне житечко,
нема решета, дайте ситечко!
Полем їхала, в землю дихала
баба Віхола, сива Віхола…

Григорій УСАЧ

Перший сніг

Зима така недобра,
Така скупа зима,
Бо снігу для хлоп'яток
У неї ще нема.

Послухай, чорна зимо,
Пора уже, пора:
Санчатам нашим сниться
Засніжена гора.

І лижі дуже хочуть
Побігти по лижні,
А діти марять лісом
У срібному вбранні.

…І от одного ранку
Ми бачим у вікні:
Все біло, біло, біло,
Немовби уві сні.

Це сніг на білих лапах,
Нечутних і м'яких,
Підкрався, наче кицька,
І біля хати ліг.

Людмила ДОРОШ

Колядники

Місяць листопад уже добігав до свого кінця. Вранішнє повітря вже пощипувало носа, а пальці замерзали й зціплювалися, якщо їх не згорнути в кулачок або не одягти вовняні рукавички. Тато навіть санки зняв з горища – а раптом за ніч випаде сніг, коли він буде у відрядженні. А дітям же не можна втрачати нагоди потішитися й нарадуватися снігом. Хтозна, яка зима буде цього року, адже й зими вже не ті, що були колись…

Мама з татом заодно позносили з горища і ялинкові прикраси, й гірлянди, і ялинку-адвент – таку собі деревяну ялинку, яка мала 24 дерев'яні коробочки-шухлядки і куди мама з татом, починаючи з першого дня зими, клали різні смачні сюрпризи. І хоча близнюки Данилко й Василько вже вважали себе дорослими, – адже цієї осені вже пішли до школи, – та початку Адвенту вони чекали з солодко-нетерплячим передчуттям свята, яке мало запах Різдва, подарунків, здійснення мрій, запах родинного тепла та любові.

– А що, як не чекати Різдва, а прикрасити наш двір і будинок зараз? – запропонував тато і почав згадувати, як минулого року, в мороз, він закоцюблими пальцями розвішував та закріплював гірлянди.

Данилко й Василько пригадували й імітували татові незграбні рухи на морозі і його тупотіння, коли він нарешті зайшов до хати і намагався пошвидше зігрітися.

– Ми теж допоможемо, ми вже великі й можемо! – закричав Данилко.

– Так, ми все зробимо не гірше тебе, татцю! – і собі з ентузіазмом підтримав брата Василько.

За один день усе подвір'я та будинок були готові до настання свят. Мама аж руками сплеснула, коли увечері вони засвітили усі вогники, аби переконатися, що все працює справно:

– Ну й краса! Ну й молодці! Без таких помічників тобі було б не впоратися, – підморгнула вона татові.

– А то! Одне діло – малі діти, а інше – парубки! Вже й колядувати можуть самі! – цього разу підморгнув тато, але не мамі, а близнюкам.

– Що-о-о?? – не повірили своїм вухам близнюки. – Нам можна самим іти колядувати? Ух ти! Це класно!

І хлопчаки почали обговорювати, як вони будуть ходити колядувати і що цього разу їм вже не треба вмовляти старших сусідських дітей брати їх із собою. Думаю, ви й самі розумієте, що ніхто не хотів бавитися з малими дітьми, вже не кажучи про те, що отримані від ґазд подарунки треба було ділити на всіх, тож чим більша ватага – тим менший «улов».

– Це ж треба й зірку зробити, гарну й велику, як у хлопців! – зметикував Данилко.

– Еге ж, – підтвердив Василько, – і колядки вивчити, а то я вже не дуже пам'ятаю, що і як, – і вони з ентузіазмом побігли до мами, щоб вона допомогла їм вибрати і вивчити декілька пісень.

Мама з радістю проспівала їм декілька колядок, а потім підспівувала разом з ними, так що в їхній оселі вже запанувала передріздвяна атмосфера.

(Далі буде)

Любов КАПКІНА

Зимові чистомовки

1.
Ди-ди-ди – йшли качата до води,
Иця-иця-иця – а назустріч їм лисиця.
Ити-ити-ити – та качат не треба вчити:
Юсь-юсь-юсь – вони з розбігу у воду – плюсь!

2.
Ок-ок-ок – ось колючий їжачок,
Ми-ми-ми – приготувався до зими.
Чок-чок-чок – повна хата грушечок.
Ок-ок-ок – частуватиме діток.

3.
Із-із-із – борсучок в нору заліз.
Ди-ди-ди – наступили холоди.
Ить-ить-ить – борсучок тут смачно спить
Ни-ни-ни – аж до самої весни.

4.
Ить-ить-ить – заєць в полі аж тремтить.
Ем-ем-ем – він сховався за кущем.
Уха-уха-уха – але довгі в нього вуха,
Їх-їх-їх – не сховати зайцю їх.

5.
Аха-аха-аха – а де ж наша черепаха?
Оня-оня-оня – черепаха наша – соня.
Ів-ів-ів – до весняних теплих днів
Оню-оню-оню – не турбуйте нашу соню.

6.
Ям-ям-ям – важко взимку горобцям,
Ти-ти-ти – їм зерняток не знайти.
Ати-ати-ати – треба крихт їм накидати,
Ать-ать-ать – щоб їм під стріхою дрімать.

7.
Ички-ички-ички – тут же скачуть і синички,
Ів-ів-ів – доганяють горобців.
Ди-ди-ди– будуть довго холоди?
Ни-ни-ни – чи діждемося весни?

8.
Альня-альня-альня – ось на дереві їдальня.
Сі-сі-сі – годівниці гарні всі.
Ці-ці-ці – вам, синички й горобці,
Їх-їх-їх – прилаштували дітки їх.

9.
Ги-ги-ги – ой, як біло навкруги!
Узі-узі-узі – птахи – наші гарні друзі.
Ді-ді-ді – допоможем їм в біді
Ди-ди-ди – в осінні й зимні холоди.

10.
Ія-ія-ія – а це що за чудасія?
Іг-іг-іг – це ж ведмежий барліг.
Ить-ить-ить – тут ведмідь у ньому спить,
Ни-ни-ни – бачить він медові сни.

11.
Сі-сі-сі – будьте впевнені усі,
Уть-уть-уть – зимові місяці пройдуть,
Не-не-не – засяє сонечко ясне,
Іх-іх-іх – обігріє нас усіх.

12.
Ами-ами-ами – вже весна не за горами.
Іти-іти-іти – їй зрадіють усі діти
Ки-ки-ки – і звірята, і пташки,
Ля-ля-ля – зрадіє матінка-земля!

13.
Ато-ато-ато – чистомовок є багато.
Ті-ті-ті – та найкращі будуть ті,
Ята-ята-ята – що поможуть вам, малята,
Ув-ув-ув – ротик щоб слухняним був!

Румунські письменники – дітям

Еміль ҐИРЛЯНУ

Новорічний подарунок

(Уривок)

(Продовження з попереднього числа)

Виходять вони з дідом за руку з їхнього маленького подвір'ячка, а перед ними снігова кучугура, велика, як хата. Дід дмухнув, і враз перед ними з'явилася довга-предовга дорога, вкрита зеленою травичкою, вкутана фіалковим ароматом; а по узбіччях дороги різні дерева: смоковниці зі стиглими і уже зацукрованими плодами, фінікові пальми, апельсинові дерева й абрикоси. І які тільки пташки не співали в пишних кронах дерев: і щиглики, і чечітки, і вільшанки, і канарейки.

А довкола, аж не вірилось, довкола сніжило й сніжило. Не здав собі справи хлопчик, чи йшли вони довго, чи ні, але прикінці дорога вперлася у величезну снігову гору.

«Гей-гей! – подумав хлопчик. – Оце сюди ми мали дійти?» Дід Мороз знову дмухнув, раз – в один бік, другий – в інший. Від його подуву сніг почав злітати, відкриваючи перед очима хлопчика чудовий палац з багатьма вікнами, з мармуровими сходами, з позолоченими воротами, з дивовижними садами довкола.

Ураз, звідки не візьмись, назустріч їм вибіг гном, такий старий, наче столітній, але жвавий, у зеленому фраці, вишитому золотою ниткою, а в руці тримав ключ від палацу.

Дід Мороз узяв ключ від гнома, відчинив ним ворота й увійшов з хлопчиком у палац.

Чого тільки там не було. Здавалось, усі багатства світу зібрані в ньому.

Тоді дід сказав хлопчику: «Весь цей палац, з усім, що ти бачив у ньому, – все твоє».

Але хлопчик засмучено відповів, що не має що робити з таким великим палацом і з усіма тими незмірними багатствами. Краще б він був такий маленький, щоб зміг поміститися в його хатинці, і щоб мама могла помилуватися ним.

Дідові дуже сподобалися слова хлопчика, він махнув рукою – і палац почав зменшуватися, доки не став як маленька блискуча коробочка. Потім він узяв його і простягнув хлопчикові: «Бери цей подарунок, віднеси його додому і пам'ятай, дитинко, – промовив, цілуючи хлопчика в чоло, – ніколи не бажай незмірних багатств, а лише те, з чим можеш собі дати раду».

І зник…

Хлопчик прокинувся у своєму ліжечку, втомлений, наче й справді був у далекій мандрівці. «Який дивний сон», – подумав він і враз завмер від здивування – на столику біля його ліжка переливався усіма кольорами маленький іграшковий палац з багатьма вікнами, з позолоченими воротами, з пишним, повним чарівних квітів садом довкола, посередині якого фонтан грав водяними струменями, що виблискували, наче дорогоцінне каміння.

Переклад з румунської Ірини Мойсей

Анна ОВЧАРУК,
9 років

Незвичайна пташка

(Продовження з попереднього числа)

Я вийшла з лабораторії на вулицю, не забувши накрити соперела, який сидів у синій переносці. Там було дуже гамірно: машини швидко їздили, люди заклопотано кудись прямували, автобуси, трамваї та тролейбуси поспішали на зупинки. Я подивилася на свою пташку й побачила, що вона перетворилася на голуба й забилася в куток… Я подумки подякувала мамі, що вона вмовила мене не брати скейтборд із собою.

Раптом повз мене проїхав черговий автобус. Опам'ятавшись і помітивши, що це той, який мені потрібний, я побігла за ним на зупинку. На щастя, я встигла сісти у М26.

Доки ми їхали, соперел прийняв свій початковий вигляд.

– Куди їдемо? – запитав він.

– До мене додому, – відповіла я.

– Знаєш, я голодний, – поскаржився той.

– Мені також хочеться їсти, – відгукнулася я. – До речі, що ти їси?

– Будь-яку природну їжу, – сказав той.

– Зрузуміло. М'ясо підійде? – поцікавилася я.

– Кроляче, звісно, підійде! – вигукнув соперел.

– Це добре, кролятина у нас є, – пробурмотіла я.

– Скільки нам ще їхати? – втомлено запитав птах.

– Ще п'ять зупинок, – сказала я. – Слухай, ти хлопець чи дівчина?

– Я хлопець, – відповів він.

– Зрузуміло, а яке ти хотів би мати ім'я? – поцікавилася я.

– Соперел – то й Соперел, – сказав птах. – Хай буде Соперел.

– Гаразд, Сопереле, перетворися на папугу, щоб не привертати увагу, – попросила я.

Коли птах перетворився на папугу, автобус уже доїхав до зупинки. Я вийшла та попрямувала до тимчасової квартири, подзвонила в двері: «Трі-у-ку! Трі-у-ку!» На дзвінок відповіла мама. Побачивши мене, вона відімкнула двері. Я знову покликала Соперела після того, як переодягнулася.

– Сопереле! Я хочу познайомити тебе зі світом моєї подруги-Суперптахи: на Південному заході розташовується Дерево життя, від Сходу до Заходу розташовується територія пташок – тобто територія подруги… До речі, великий світ – це світ, де усе велетенське: риби, люди, пташки. Загалом – усе. А менший світ – де усе розміром з іграшку.

– Ого! – здивувався птах.

– До речі, для дорослих ти поки що жива істота, тому що я так тебе зробила – спеціально для того, щоб вчені не змогли повторити цей експеримент, не змогли створити твою копію, – продовжувала я. – Скоро ти переїдеш до Суперптахи. Там з тебе зніметься чари і для дорослих ти станеш іграшкою, а для іншого світу – птахом, який знає про той світ і живе там.

– Вау! А коли я до неї поїду? – запитав Соперел.

– Коли, коли… Завтра! Запам'ятай: є книга «Повелителі усього живого» – це така книжка, в яку записуються усі-усі події, які відбуваються у меншому світі, і вони зберігаються у чашах пам'яті. Твої пригоди будуть продовжуватися там. Але мене там не буде. Та не хвилюйся, ми забудемо один одного, так уже діють чари. Ти потрапиш у чаші пам'яті і будеш знати минуле. Суперптаха навчить тебе усього, що треба, – підморгнула я.

Історія про Незвичайну пташку була написана для того, щоб, читаючи «Повелителі усього живого», ви знали, хто такий Соперел, про походження якого там не говориться. Дякую, що прочитали!

Наталка ЛОГВИН

Різдвяні пригоди Портокале

Пані Ольга завершувала останні приготування. У хаті було чисто і затишно. Все було готове до Різдва. Портокале, як завжди, лежав біля теплого каміну і вдавав, що спить. Йому ще не забулося, як він нещодавно нашкодив пані Олі, коли вона прикрасила ялинку. Тому він вдавав тихенького і чемненького котика. А потайки, крізь примружені очі, спостерігав, що відбувається навколо.

Аж тут почувся стук у двері.

–Хто там? – голосно запитала пані Оля.

–Дозвольте заколядувати! – почулися дитячі голоси.

–Заходьте!

Двері відчинились і Портокале відчув, як з вулиці війнуло морозним прохолодним повітрям. До господи зайшли по-різдвяному святково одягнені, із сяючими очима двоє маленьких колядників – Нора і Мілан – та разом голосно заспівали:

– Коляд-коляд-коляда!
Зірка з неба погляда.
Ми колядники маленькі,
З колядою погоджаєм,
Всіх зі Святом ми вітаєм!
А Ви, люди чуйте,
Коляду готуйте,
Яблука, горішки,
Дітям для потішки!
Лунають ніжно дзвони!
Від хати і до хати!
Спішить, спішить колядочка,
Вам щастя побажати!

– Ой, як же гарно ви заколядували! Дякуємо вам! – промовила пані Оля. – То ж проходьте до кімнати, буду я вас різдвяними смаколиками пригощати.

Не встигли дітки роздягнутися, як Портокале тут як тут – потайки підійшов до червоної торбини, звідки він зачув смачний аромат свіжих пиріжків, і відразу вирішив зануритися у торбину, аби поласувати чимось смачненьким.

Мілан повернувся і побачив, як Портокале витягував своєю лапою смачненькі пиріжки, якими їх пригостила бабуся, у якої вони заколядували раніше.

«Ану ж бо, не чіпай моїх пиріжків!» – сердито гримнув Мілан. Нора почула голос Мілана, різко повернулася і ненароком наступила на хвіст котику. Той голосно та ображено нявкнув і прожогом шмигнув до своєї кімнати з каміном.

Аж тут звідки не візьмись вискочило маленьке кошеня і стало переляканo дивитись на маленьких колядників, які галасливо розказували пані Олі про зухвалість Портокале. Кошеня не розуміло, що відбувається, і зачаровано слідкувало за дітьми.

Діти нарешті помітили маленьке кошеня.

– Ой, яке ж воно гарненьке! – Нора швиденько взяла пухнастика на руки і пригорнула до себе. Мілан поглянув на кошеня і запитав у пані Олі, як же його звати.

– А от зараз ми й дамо йому ім’я, – промовила пані Оля. – Скажу вам дітки ось що. У Різдвяні свята завжди відбуваються різні дива. От ми ніяк не могли придумати ім’я кошеняті, яке прийшло саме до нас у хату. Довго думали-гадали і нічого не придумали, тож вирішили дочекатися Різдвяних свят. І це чудово, що ви до нас прийшли колядувати. Адже Бог знає, що нам потрібно допомогти кошенятко назвати. А хто краще може це

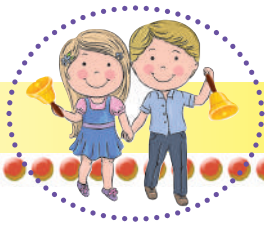

зробити, як не маленькі діти? Тому ви й придумайте, яке ім'я дати кошеняті.

– Пушок! Пушок! – закричав Мілан, підстрибуючи на місці.

– А мені подобається Сніжок, – спокійно сказала Нора.

– Добре, – сказав Мілан, – але ж він не білий. То, може, давайте назвемо його Мурчик. Ми й віршик про нього вже знаємо.

– Хіба? – запитала пані Оля. – Ану ж бо розкажіть!

І діти голосно та дзвінко почали разом:

Котик-Мурчик!
Наш голубчик.
Лапки білі,
Зубки гострі,
Ходить котик тихо,
Буде мишкам лихо!

– Ой, як гарно! – сказала пані Оля. – Дійсно, таке ім'я йому підходить! Як же це ми самі не змогли додуматися до цього раніше?! І справді – різдвяні чудеса!

Аж тут з кімнати знову повільно вийшов Портокале, поглянув на всіх і закрутив хвостиком то вправо, то вліво. Він ніби промовляв: «Пустіть і мене до себе. Я ж не збирався їсти ваші пиріжки, я хотів лише їх понюхати! Вони так смачно пахли!».

Мілан підійшов до Портокале, погладив його, аби вибачитись за маленьку прикрість, яка сталася між ними. Котик замуркав і став ластитись до хлопчикових ніг. Діти не втрималися і пригостили Портокале маленьким шматочком тих ароматних пиріжків. Але їхній смак зовсім не сподобався розпещеному Портокале і він, розчарований, знову вмостився перед каміном.

Після цього діти зібралися далі колядувати, тож подякували пані Олі за гостинці, примовляючи: «А за цим словом бувайте здорові, щоб різдвяні свята весело святкували і наступного року нас знову чекали!».

Правила поведінки в громадських місцях

від учня 5-В класу Артема Дорошенка

Ведмідь у тролейбусі

Жив-був нечемний ведмідь. Одного дня він вирушив до бабусі в гості. Прийшов на зупинку, улігся на лавку і почав пісні верещати та плюватися на всі боки.

Згодом приїхав тролейбус і ведмідь, штовхаючи ліктями всіх на своєму шляху, вдерся у тролейбус та розвалився на пільговому місці. Як тільки тролейбус рушив, він почав жадібно їсти, голосно причмокувати та розкидати сміття по салону. Пасажир-їжачок зробив йому зауваження: «Що ви собі дозволяєте! Ось бобриха вагітна стоїть – поступіться їй місцем!». На це ведмідь тільки злісно рикнув та зробив вигляд, що не почув.

На наступній зупинці зайшов соловей-кондуктор і всі пасажири зітхнули з полегшенням. Він присвиснув, коли побачив негречного ведмедя, та після коротких роз'яснень вигнав нечему з громадського транспорту. Як ви думаєте, діти, чому? Яких правил з нижче перелічених, на вашу думку, не дотримався ведмідь?

Правила поведінки в громадських місцях:

* Розмовляти без крику;
* Не шуміти;
* Не заважати іншим людям;
* Виявляти ввічливість до оточення;
* Допомагати тим, хто потребує;
* Бути особливо уважним до людей з обмеженими можливостями;
* Дотримуватись чистоти – не смітити, не плюватися, берегти зелені насадження.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди Журавлика

(Продовження з попереднього числа)

– А є ще один дядечко Бугай?

– Авжеж. Болотяний птах. Я його знаю. Можу познайомити.

– Ой! Я буду вам дуже вдячний.

І Ціві-Тівік полетів, а журавлик побіг за ним до болота.

Заглибилися вони у найгустіші очерети.

Сів Ціві-Тівік на очеретину і каже:

– Здрастуйте!

Озирається журавлик навсібіч – нікого не бачить.

І раптом жмутик очеретин ворухнувся і перетворився на довгоносого, довгошийого птаха, який, виявляється, стояв, піднявши голову і витягнувши шию так, що був зовсім непомітний серед очерету.

– Бу! Бу! Трумб! – густим басом сказав птах. – Привіт!

– Дядечко Бугай, познайомтеся, будь ласка. Це журавлик. У нього до вас справа.

– Привіт! – кивнув головою птах. – Слухаю.

– Мені потрібен професор Кваквакум. Кажуть, ви знаєте, де його кваквартира, – сказав журавлик.

– А для чого він тобі?

– Перевибачитись.

– Перевибачитись? За що?

– За те, що я журавлик, а не хочу журитися.

– Тю! Дурниця якась! Ні! У такій справі я допомагати не бу-бу-ду. Ви мене не бачили, я вас не бачив. Трумб! – і дядечко Бугай зник, знову перетворився на жмуток очерету.

– Ходімо звідси! – сказав Ціві-Тівік. – Я його знаю. Раз він не хоче, його не переконаєш.

– А що ж робити?… Кажуть, того, хто прогнівить професора Кваквакума, чекають самі невдачі і неприємності.

– Нічого. У житті головне мати справжнього друга. І тоді байдужі будь-які невдачі і будь-які неприємності. Мій тато казав: «Нерозділена з другом радість – піврадості, а розділене з другом горе – півгоря». У тебе друзі є?

– Я ще маленький. Кілька днів як народився.

– То давай з тобою дружити. І називати один одного на «ти». Я теж не люблю журитися, а люблю сміятися і співати пісні. Давай?

– Давай! – зрадів журавлик.

– Я багато пісень знаю. І тебе навчу. Хочеш?

– Авжеж, – сказав журавлик.

– Молодець ти, Ціві-Тівік. З тобою про всі неприємності забуваєш. Шкода, що мені треба додому. Я б з тобою не розлучався. Але батьки там хвилюються. Ти не дивись, що я набагато більший за тебе. Я ще маленький. Кілька днів як народився.

– Біжи додому, – сказав чижик і заспівав:

Ну, а завтра,
Завтра в гай
Ти до мене прибігай.
Будемо співать пісні,
Ціві-тіві, цілі дні.
Ціві-тіві, тіллі-ті,
Хай щастить тобі в житті!

– Прибіжу! Обов'язково!

Чижик полетів до себе у вільшаний гайок, а журавлик побіг додому, де його вже виглядали тато з мамою.

(Далі буде)

Славетні українці

Андрей Шептицький

Цей видатний український церковний, культурний та громадський діяч, митрополит Української греко-католицької церкви був патріотом, який все життя відстоював українську ідею. Важко знайти українського діяча, чий авторитет ще за життя був би настільки беззаперечним. Шептицький фактично поклав на себе відповідальність за розвиток українців у Галичині і справився з цим завданням. Владика виділяється своєю відданістю Божим заповідям і християнським цінностям у будь-яких починаннях, пожиттєвим противництвом будь-якого насилля та ненависті навіть задля найблагородніших цілей: «Християнство зобов'язане любити батьківщину і дбати про добро свого народу, тільки одного йому не можна. Не можна йому, навіть під прикриттям патріотизму, ненавидіти, а ще більше – кривдити іншого».

Народився граф Роман Марія Олександер Шептицький 29 липня 1865 року в селі Прилбичі неподалік Львова в багатодітній шляхетній родині. По матері він походить з польського роду. Шептицькі ж свою історію вели від часів короля Данила Галицького і вважалися одним з найдавніших і найзаможніших українських родів Галичини. Початкову освіту хлопець здобував удома, а згодом вчився в гімназіях у Львові та Кракові. Чудово володів декількома мовами і з дитинства мріяв присвятити себе Богові. У 1888 Шептицький вступив до монастиря отців Василіян, де склав чернечі обіти і прийняв ім'я Андрей. 17 грудня 1900 він був номінований Галицьким митрополитом і залишився на цій посаді до кінця свого життя. Він зумів поєднати чернече життя зі вдалими інвестиціями в банківську сферу, нафтовий бізнес та нерухомості в Європі, співвласництвом декількох фабрик та виробництв тощо.

Андрей Шептицький протягом всього свого життя виступив реформатором багатьох сторін життя українського народу. Важко перелічити всі нововведення, реформи, які він провів; інституції, музеї, товариства, школи, сиротинці, які він відкрив; проекти, установи, організації, які фінансово підтримував. Однією з найскладніших проблем, з якою стикнувся Шептицький, було складне економічне становище українців у тодішній Австро-Угорщині – вони були найбіднішою соціальною та етнічною групою. Цілковито зубожілим людям далеко до проблем духовності, тому покращення добробуту українців стало першочерговим завданням для митрополита. Усвідомлюючи необхідність в лідерах для успішного введення змін, Шептицький зорганізовує і навчає священиків для очолення економічної акції в Галичині. За допомогою цієї селянської еліти людей було організовано в прибуткові кооперації, пропагуючи гасло «свій до свого по своє». І вже через 5-10 років українці створили надзвичайно потужні організації і Галичина стає своєрідною кооперативною республікою. Такі кооперативи, як наприклад «Маслосоюз», були відомі навіть в Голландії, не те що по всій Польщі. Та головне, що все це вдалося здобути, проповідуючи та втілюючи ідеї співпраці, взаємодопомоги та взаємоповаги між людьми різного стану: «В ім'я Христової любові пригадуємо багатшим їхні обов'язки, в ім'я тієї любові захищаємо права убогих… З тієї ж любові не закриваємо перед убогими їхні обов'язки і шануємо права багатших». А у всій Європі тоді широко проповідувались зовсім інші ідеї – майнова і станова ненависть, рівність через знищення тих, хто багатший.

Під час Другої світової війни Шептицький за тими ж християнськими законами захищав євреїв від винищення їх фашистами. Діяльність митрополита в ці роки, за визначенням парламенту Канади, «служить і служитиме незабутнім прикладом оборони засадничих людських прав, що є першим обов'язком людської спільноти».

Митрополит Андрей Шептицький помер 1 листопада 1944 року на 79 році життя. Його поховано у крипті собору Святого Юра у Львові. Йому встановлюють пам'ятники, його ім'ям називають вулиці, навчальні заклади та лікарні. На його честь видали ювілейну банківську монету, а також поштові марки. Ми продовжуємо прислухатися до його думок, повчань, придивлятися до прикладів його життя.

Підготувала Ольга Сенишин

Тематична картка «Січень»

1. Уважно прочитайте та обведіть голосні букви:

Січень снігом січе, а мороз вогнем пече.
Січень наступає – мороз людей обнімає.

2. Визначте у вищеподаних прислів'ях явище природи, характерне зимі.

◯◯Р◯◯

3. Обведіть синім кольором правильний варіант поділу слів на склади:

⁂ сі – чень ⁂ січ – ень ⁂ сі – че – нь
⁂ мор – оз ⁂ мо – роз ⁂ моро – з.

4. Розгляньте малюнки, назвіть явища природи, які там зображені. Виберіть ознаку, яка їм відповідає.

С◯◯◯

М◯◯◯◯

З◯◯◯◯◯◯◯

І◯◯◯

й и н б і р с
й и т с а н х у п
й и в е н ч і с
й и т ю л
з о р о м
й и ч ю л о к
й и н ь л и с
й и т с и р к с і

<u>Довідка:</u> іній, мороз, заметіль, сніг.

5. Розгляньте нижчеподані малюнки та виконайте наступні завдання:

1) Назвіть спільний елемент у малюнках.

◯◯◯◯◯◯◯◯

2) Визначте і впишіть кількість спільного елемента в кожному малюнку.

◯◯◯◯ ◯◯◯ ◯◯◯

3) Упорядкуйте по колонках зображені предмети на малюнках:

Один/Одна	*Багато*
<u>Зразок</u>	
сніговик	*сніговики*

Продовжіть групувати по колонках. Чи всі слова мають форму множини?

Я◯◯◯◯ Я◯◯◯◯

с○○○ с○○○○

с○○○○○○ с○○○○

6. Визначте за малюнками січневі свята. Які обряди, пов'язані з ними, ви знаєте?

В○○○○○○○○ Н○○○○ ○○○

7. Розгляньте малюнок та впишіть пропущені слова в тексті. Спробуте продовжити розповідь.

Королева Зима завітала до місяця ○○○○○. Січневий ○○○○○○ подарував їй чудові сережки.

Срібний ○○○○ прикрасив одяг королеви.

З○○○○○○○ горобчик пригощається бубликом з ○○○ королеви.

Т○○○○ усмішка королеви зігріла м○○○○○○○○○ горобчика.

Довідка: місяць, січень, смачним, змерзлий, тепла, маленького, рук.

8. Прочитайте вірш правильно й виразно, вивчіть його напам'ять.

Січень

Подивіться січень йде,
Новий Рік до нас веде.
Покружляли дві сніжинки,
Тихо сіли на ялинку...
Бо збирається, малята,
Завітать до нас на свято.

Олена Коваленко

9. Інтерактивна вправа «Сніжинка».
Спробуйте зробити з білої серветки сніжинку.
1) Зігніть серветку так, щоб вийшов трикутник.
2) Зігніть отриманий трикутник ще раз. Ви отримали менший трикутник.
3) Відірвіть знизу один шматочок так, щоб утворилася округла форма.
4) Відірвіть кут угорі.
5) Відірвіть маленький шматочок справа, потім зліва.
6) Розгорніть серветку. Що у вас вийшло?

Рубрику підготувала вчителька початкових класів Анка Майданюк Штюбіану.

Вивчаємо англійську

З Іриною Савіною

1. Прочитай коротке оповідання про зиму, уважно прочитай запитання та впиши відповіді.

It is winter.

Snow is falling.

Kids make snowmen.

This one wears a scarf.

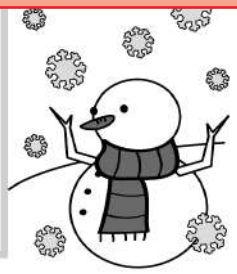

1. What season is it?

2. What is the snow doing?

3. What is the snowman wearing?

2. Подивись на таблицю та відшукай сховані слова. Дізнайся їхнє значення за допомогою словника. Скористайся підказкою при потребі.

E	N	I	W	W	P	Q	B	D	S	R	H	V	L	J
C	O	A	T	I	T	J	U	N	L	Y	X	N	R	C
P	Z	A	W	U	Z	C	E	D	F	T	I	C	S	W
I	U	P	X	Z	B	T	X	V	G	X	H	K	N	X
Z	N	T	C	S	T	U	M	P	H	R	F	Z	O	W
J	M	X	S	I	F	B	C	F	K	K	Y	T	W	E
Z	H	E	M	K	V	I	C	E	I	R	R	F	E	Y
E	B	U	M	S	C	A	R	F	U	O	X	R	B	L
I	Q	D	X	Y	W	W	B	J	S	H	O	V	E	L
C	H	V	G	Z	G	B	Z	W	A	L	B	C	Q	H
J	O	R	T	N	R	X	A	C	B	L	S	F	T	V
X	G	L	O	V	E	S	M	R	W	V	C	A	U	D
L	O	J	D	R	F	M	U	X	N	E	H	V	J	V
H	R	T	A	M	S	L	E	D	Y	H	W	T	Y	X
W	O	U	X	X	O	M	F	S	J	E	W	N	D	O

Coat	*Ice*	*Sled*
Cold	*Mittens*	*Snow*
Gloves	*Scarf*	
Hat	*Shovel*	

3. На малюнку зображені зимові розваги. Давай додамо трішки фарб. Розмалюй його за цифровими вказівками.

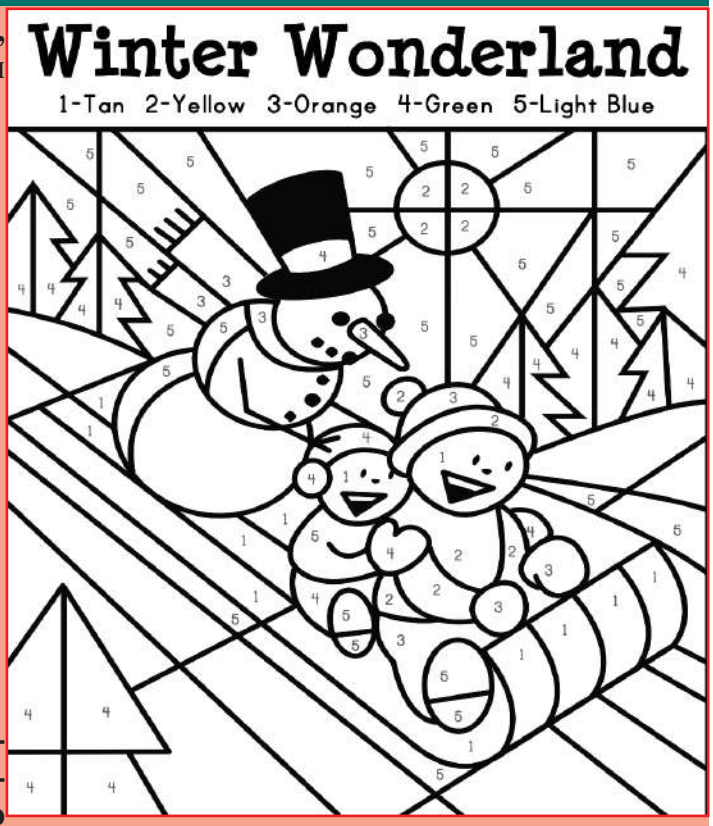

4. Поміркуй над тим, чим тобі подобається зима. Почни з речення «Я люблю зиму, бо…». Не забудь зробити невелику ілюстрацію до цієї пори року.

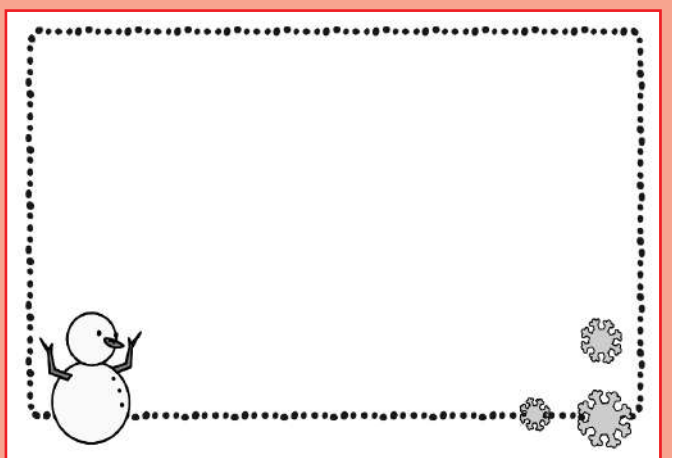

I like winter because...

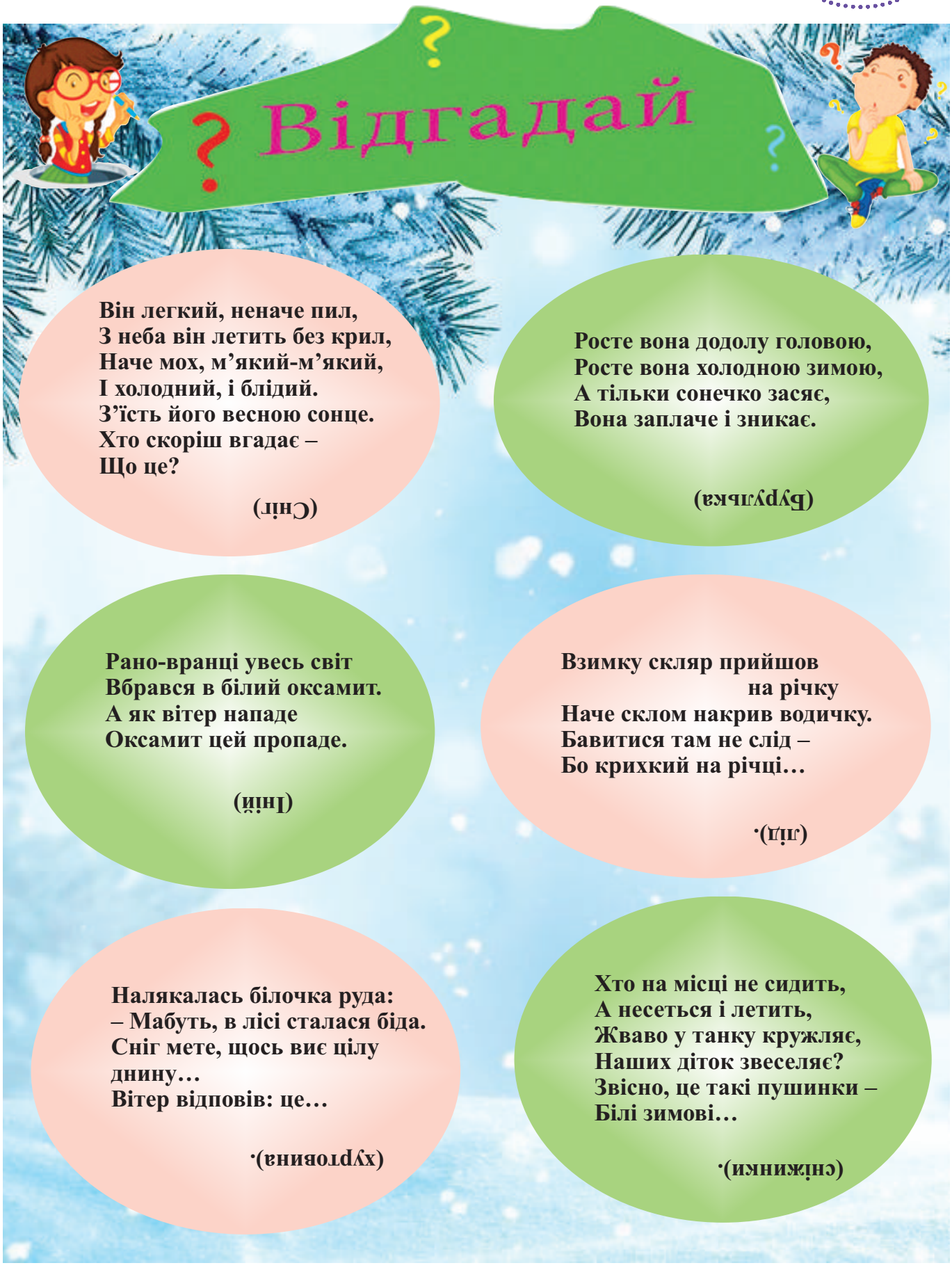

Він легкий, неначе пил,
З неба він летить без крил,
Наче мох, м'який-м'який,
І холодний, і блідий.
З'їсть його весною сонце.
Хто скоріш вгадає –
Що це?

(Сніг)

Рано-вранці увесь світ
Вбрався в білий оксамит.
А як вітер нападе
Оксамит цей пропаде.

(Іній)

Налякалась білочка руда:
– Мабуть, в лісі сталася біда.
Сніг мете, щось виє цілу
днину…
Вітер відповів: це…

(хуртовина).

Росте вона додолу головою,
Росте вона холодною зимою,
А тільки сонечко засяє,
Вона заплаче і зникає.

(бурулька)

Взимку скляр прийшов
на річку
Наче склом накрив водичку.
Бавитися там не слід –
Бо крихкий на річці…

(лід).

Хто на місці не сидить,
А несеться і летить,
Жваво у танку кружляє,
Наших діток звеселяє?
Звісно, це такі пушинки –
Білі зимові…

(сніжинки).

Зроби своїми руками

Ліхтарик із банки

Такі ліхтарики з банки і солі виглядають дуже красиво і роблять атмосферу надзвичайно комфортною і затишною. Приготування їх в домашніх умовах не потребує великих зусиль і не займе багато часу.

<u>Необхідні матеріали:</u> пензлик для клею, скляна банка, морська сіль, клей ПВА, неглибока ємність для морської солі, лак, харчовий барвник, блискітки, по бажанню інші прикраси: стрічки, мотузка, гілочки ялинки, шишки і т.п.

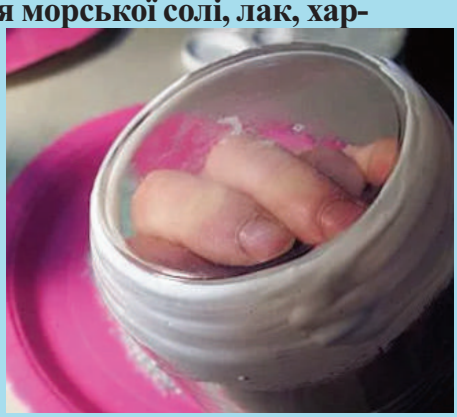

Хід роботи:

1) Помийте й висушіть банку, ретельно обмажте її клеєм з усіх боків.

2) Візьміть неглибоку ємність й насипте туди морську сіль. Обкачайте банку з усіх боків, щоб вона вся вкрилася сіллю. Якщо у вас крупна сіль, постарайтеся її подрібнити перед використанням.

3) Щоб надати ліхтарику більш витонченого вигляду, прикрасьте морську сіль будь-яким харчовим барвником або змішайте з блискітками.

4) Залиште виріб на кілька годин, щоб він як слід висохнув. Далі візьміть будь-який спрей-лак і покрийте вашу декоровану банку трьома шарами лаку.

5) Ваш підсвічник готовий! Залишається тільки вставити всередину свічку і насолоджуватися затишною атмосферою!

Звичайно, можна пофантазувати і зробити більш комплексні літарики, як на малюнках нижче. Якщо вирізати, наприклад, зірочки, й наклеїти їх на банку перед нанесенням клею та солі, а потім після висихання зняти, у вас вийдуть чудові віконечка, які додадуть вашому ліхтарику ще більшої чарівності.

Успіхів вам у роботі!

Ялинка

Слова: Петро Сингаївський, музика: Юрій Кера

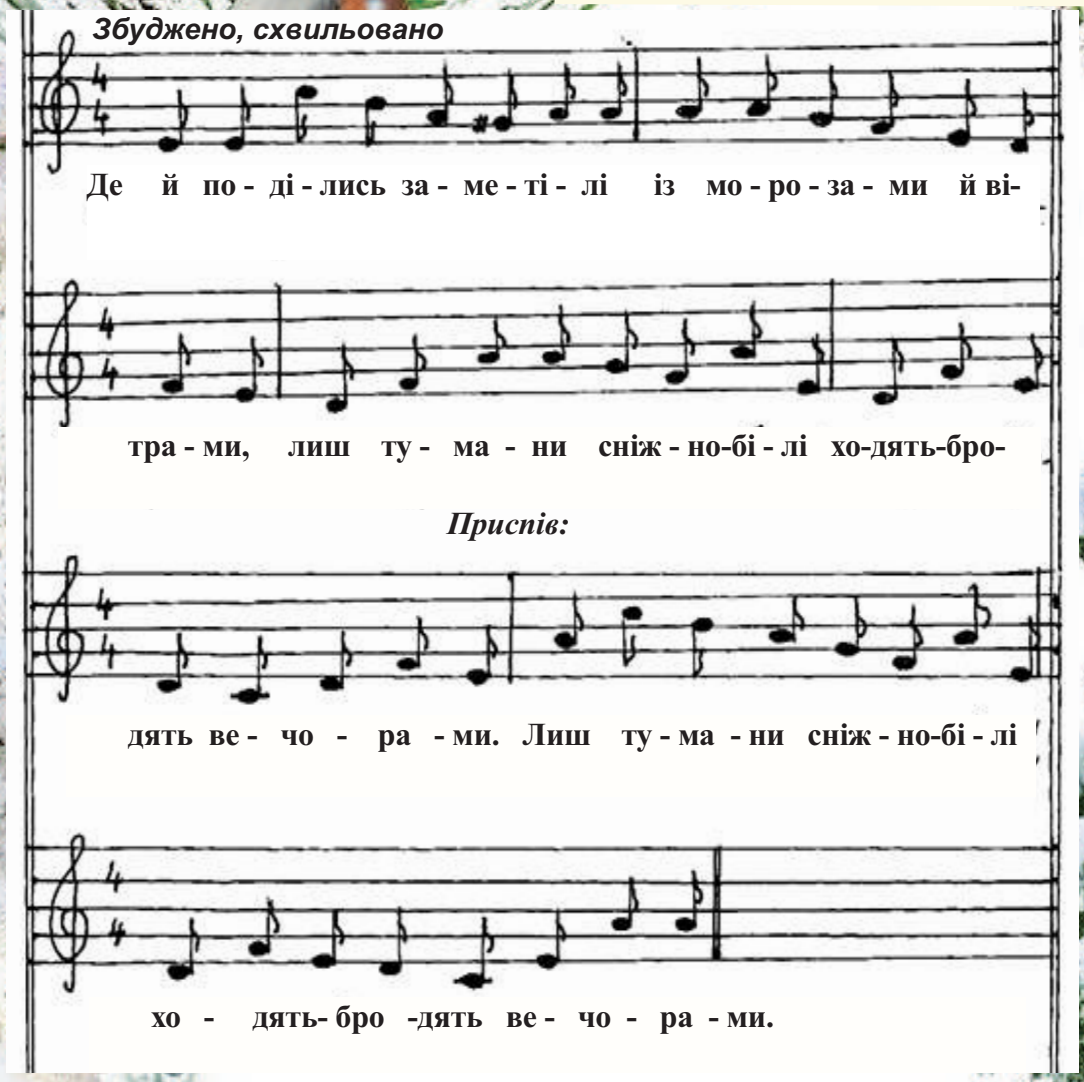

Де й поділись заметілі
Із морозами й вітрами,
Лиш тумани сніжно-білі
Ходять-бродять
вечорами.

Понад лугом, понад
ланом,
Біля тину, біля хати...
А ялинка за туманом –
Як ведмедик волохатий.

Ніби вибігла із гаю
Й зупинилась на узгір'ї –
І чекає-виглядає,
Чи не йдуть за нею звірі.

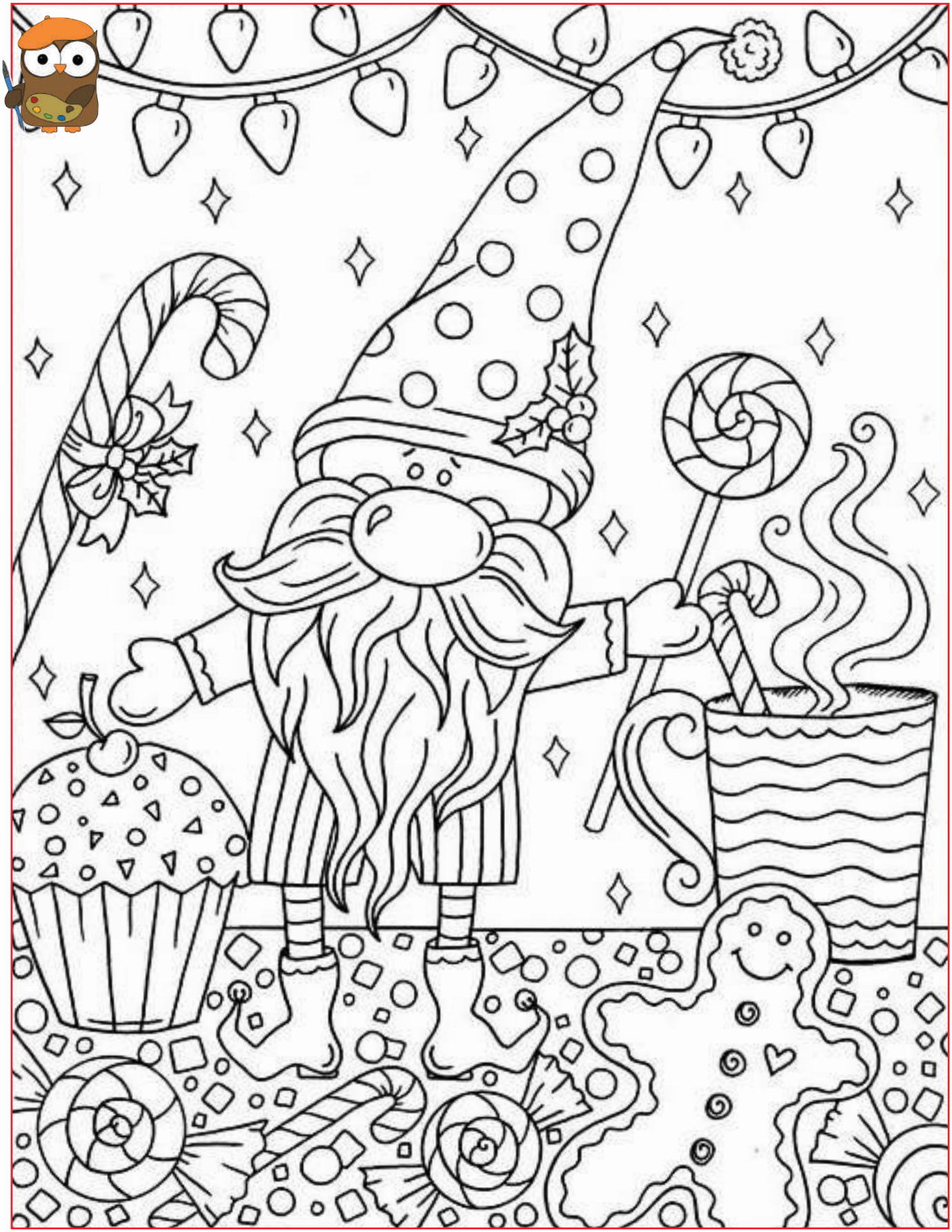

Вірування наших прадідів: Велес

Одним з центральних та сильних богів слов'янського пантеону вважається Велес або, за іншими джерелами, Волос. За легендами, це божество є, в першу черг,у опікуном усього тваринного світу, богом худоби та чередників. Він поріднив людину і тварину: привчив давніх українців не вбивати, а пасти тварин, запрягати їх в плуга та воза, брати від них молоко, вирощувати їх на м'ясо та шкіру.

З розвитком скотарства Волос стає одним з найголовніших богів – богом матеріального благополуччя. Це зрозуміло з перегляду давньоруського письмового джерела «Повість минулих літ», де Велеса називають «скотий бог». Слово «скот» в ті далекі часи означало багатство і гроші. Навіть скарбниця називалась «скотниця», а худоба була деколи грошовою одиницею. Тому цього бога ще асоціюють з торгівлею і називають опікуном купців. Збереглися згадки про те, як княжі представники клялись Велесом і Перуном у торгівельних договорах із греками. На думку науковців, тоді Перун був богом княжої дружини, а Велес вважався богом «усієї Русі» – тобто всіх людей. Його уявляли дуже розумним і досвідченим, добрим і схильним до простого люду. Шанували Велеса декілька разів протягом року і так само сильно, як і Перуна. Збереглася до наших днів старовинна вулиця Волоська, що пролягає в Києві на Подолі. Кажуть, що в дохристиянські часи там стояв ідол Велеса.

За переказами, Велес також навчив людей лікувати худобу. Свої знання він передав волхвам – служителям язичницького культу, які також були добрими знахарями, вправними лікарями та прославленими мудрецями. Відтак Велеса називають опікуном древніх та магічних віщунів волхвів.

За твердженням деяких мітологів, Велес був не тільки охоронцем черід на землі, але й пастухом небесних стад – хмар. Розважаючи себе під час цієї роботи, він майстерно грав на сопілці. Цьому мистецтву земних чередників навчив теж він. Навіть зображався Велес у вигляді людини з тілом бика та в оточенні різних звірів і майже завжди із сопілкою в руках. Цей Велесовий інструмент називають «сопілкою миру». За легендою, коли між полянами і деревлянами зчинилася кривава січа «за межу», побоїще не міг зупинити навіть Перун зі своїми блискавками. Тоді з'явився Велес та заграв на сопілці. Гра була такою чарівною, що воїни обох сторін опустили мечі й побратались. А в історичному документі «Слово о полку Ігоревім» йдеться про великого співця землі Руської Бояна, якого там величають «онуком Волоса». Беручи до уваги ці дані, дослідники називають цього дивовижного бога ще й покровителем музики, поезії та взагалі мистецтва. Саме Велес, на їхню думку, відповідав за розквіт людської душі та був покровителем усіх творчих та талановитих людей (ремісників, музикантів, поетів і т.п.).

Та не дивлячись на такий романтичний і мирний образ, Велеса все-таки бачили як божество могутнє. На цей раз мова йде не про силу музики, а про силу знання. Справа в тому, що за деякими джерелами лише Велесу було дано пізнати сили і таємниці двох різних світів – світу світла, добра і сонця та світу темряви, ночі й зла. Тобто, він володів магічними силами двох світів, а це давало йому можливість бачити майбутнє і впливати на нього, здійснювати або ні чиїсь бажання. Неабияка здатність, погодьтесь. Особливою в цьому відношенні вважалася ніч з 31 жовтня. Наші прадіди вірили, що тоді на кілька годин відчиняються двері в потойбічний світ і всіляка нечисть – вампіри, перевертні, демони, злі духи – наводнює землю. Разом з ними на землю приходять та блукають вулицями душі всіх померлих. Цю ніч називали Велесовою і її вважали найкращим часом для гадань про майбутнє. А ще вірили, що бажання в цю ніч можуть здійснитись. Треба було всього лиш записати їх на папірці і покласти під подушку перед сном, промовляючи слова: «Темна ніч, заклинаю мені допомогти. Велес, потрудися, загадане, появися». Зараз цей день більш відомий як Хеловін, а про слов'янські звичаї в цю ніч ми розказували в жовтневому журналі за 2018 рік. Впевнена, що і в майбутньому ми ще не раз згадаємо ім'я цього дивовижного божества чи його чисельних нащадків.

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

**Учні шостого класу,
с. Ульма, Сучавський повіт**

**Іванко Рекало,
с. Репедя, Мараморoський повіт**

**Вихованці негостинського дитсадка,
повіт Сучава**